บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลพระราชบัญญัติประถมศึกษาของประเทศไทย และประเมินผลงานการให้บริการการศึกษาภาคบังคับแก่ประชากรในวัยเรียนของจังหวัดต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งรวบรวมจากรายงานสถิติสำมะโนประชากรและเคหะ ค.ศ. 1970 มาวิเคราะห์หาดัชนีทางการศึกษาที่สำคัญสามค่า คือ เรโชการเข้าเรียน เรโชการมาเรียน และเรโชประสิทธิภาพทางการศึกษา ทั้งระดับประเทศ ภูมิภาค และจังหวัดต่าง ๆ แล้วเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้ กับผลการวิจัยของโฮล์มเกรน ซึ่งวิเคราะห์สถิติการเข้าเรียนของประชากรไทย ปีสำมะโนประชากร 1960 และยึดเป็นปีฐานในการวิเคราะห์หาค่าร้อยละสัมพัทธ์ ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การเข้าเรียนของประชากร

1.1 สถิติสำมะโนประชากร 1970 แสดงว่าประชากรส่วนใหญ่เริ่มเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 เมื่ออายุ 7 ปี ประชากรที่เข้าเรียนช้ามีอายุมากที่สุดเพียง 14 ปีเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์สถิติปีสำมะโนประชากร 1960 ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เข้าเรียนเร็วขึ้นหนึ่งปี และค่าร้อยละของประชากรทั้งหมดที่ได้รับการศึกษามีจำนวนเพิ่มจากเดิมทุกหมวดอายุ

1.2 ผลงานการเกณฑ์ประชากรให้เข้าเรียนของรัฐบาล ย้อนหลังไป 30 ปี จากปี ค.ศ. 1963 พบว่ารัฐบาลไทยสามารถเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมทุกปี ปี ค.ศ. 1963 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีข้อมูลวิเคราะห์ได้ มีประชากรในวัยเรียนลงทะเบียนเข้าเรียนถึงร้อยละ 95.07 ซึ่งอยู่ในระดับดีน่าพอใจ

1.3 ผลงานการเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนในช่วงปี ค.ศ. 1963-1964 ของภูมิภาคและจังหวัดนั้น พบว่าโดยปกติในปีนี้มีประชากรในวัยเรียนลงทะเบียนเข้าเรียนร้อยละ 95.03 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางสามารถเกณฑ์ประชากรในวัยเรียน ให้เข้าเรียนได้สูงกว่าปกติ ส่วนภาคเหนือและภาคใต้มีผลงานดังกล่าวต่ำกว่าปกติ

ในระดับจังหวัดพบว่า จังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ สามารถเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนได้มากที่สุด และรองลงมาตามลำดับคือร้อยละ 99.19, 99.16 และ 99.11 ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนได้ต่ำสุดเพียงร้อยละ 57.81

1.4 เปรียบเทียบผลงานการเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนของจังหวัดในช่วงปี ค.ศ. 1963-1964 นี้ ซึ่งสรุปวิเคราะห์จากสถิติสำมะโนประชากร 1970 กับผลงานในปี ค.ศ. 1954-1955 ซึ่งสรุปวิเคราะห์จากสถิติสำมะโนประชากร ค.ศ. 1960 พบว่าทุกจังหวัดมีผลงานดังกล่าวดีขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นจังหวัดลพบุรีและอุทัยธานี ที่ผลงานยังอยู่ในระดับเดิม เฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรมีประชากรในวัยเรียนเข้าเรียนมากขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 4 จังหวัดยะลาสามารถเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียนได้มากกว่าเดิมที่สุดคือ ร้อยละ 51 ในด้านการเปลี่ยนตำแหน่งลำดับที่ของจังหวัด พบว่า 27 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งจัดอยู่ในกลุ่มปกติปานกลาง 21 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งดีขึ้น และ 23 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งลดต่ำลง ($p < .05$)

อัตราการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนในช่วงก่อน ค.ศ. 1934 ถึง 1955 ซึ่งสรุปวิเคราะห์จากสถิติสำมะโนประชากร 1970 และ 1960 มีค่าใกล้เคียงกันค่าต่อค่า แม้ว่าผลวิเคราะห์จากปี 1970 จะสูงกว่าเล็กน้อยทุกค่า แสดงว่าอัตราการเข้าเรียนของประชากรในปีต่าง ๆ จาก ค.ศ. 1955 ย้อนหลังไปประมาณ 22 ปี ที่วิเคราะห์ได้น่าจะเป็นอัตราที่เชื่อถือได้ เพราะมีหลักฐานข้อมูลยืนยันจากสถิติสำมะโนประชากรถึง 2 ครั้ง

2. การมาเรียนของประชากร

2.1 สถิติปีสำมะโนประชากร 1970 แสดงให้เห็นว่าประชากรส่วนใหญ่เรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 เมื่ออายุ 11 ปี แต่มีค่าเฉลี่ย 10.57 เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติปีสำมะโนประชากร 1960 ซึ่งเท่ากับ 10.99 ปรากฏว่าประชากรเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 เร็วขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย และค่าร้อยละของประชากรทั้งหมดที่เรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 เพิ่มขึ้นจากเดิมเกือบทุกหมวดอายุ

2.2 ผลงานการบังคับให้นักเรียนมาเรียน และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าของรัฐบาล ย้อนหลังไป 25 ปี จากปี ค.ศ. 1962 พบว่ารัฐบาลสามารถ

บังคับให้นักเรียนมาเรียน และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่ามากกว่าเดิมทุกปี ในปี ค.ศ. 1962 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีข้อมูลวิเคราะห์ได้ มีนักเรียนมาเรียนจริงและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าร้อยละ 71.57 ของประชากรในวัยเรียนกล่าวได้ว่ายังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจนัก

2.3 ผลงานการบังคับให้นักเรียนมาเรียนและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ในปี ค.ศ. 1962 ของภูมิภาคและจังหวัดนั้น พบว่าปกติ ในปีนี้มีนักเรียนมาเรียนและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าร้อยละ 71.57 ของประชากรในวัยเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลงานดังกล่าวสูงกว่าปกติ ส่วนภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลางมีผลงานดังกล่าวต่ำกว่าปกติไปตามลำดับ ในระดับจังหวัดปรากฏว่าจังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม ยังคงมีผลงานดังกล่าวดีเด่น สามารถบังคับให้นักเรียนมาเรียนจริง และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่ามากที่สุด และรองลงมาตามลำดับคือร้อยละ 90.96, 90.50 และ 90.11 ของประชากรในวัยเรียน ในขณะที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พระนคร ยะลา และชนบุรี สามารถบังคับให้นักเรียนมาเรียนจริงและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าได้น้อยที่สุด และรองขึ้นมาตามลำดับคือร้อยละ 36.06, 36.20, 36.48 และ 38.57 ของประชากรในวัยเรียน

2.4 เมื่อเปรียบเทียบผลงานการบังคับให้นักเรียนมาเรียนจริง และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าในปี 1962 นี้กับปี ค.ศ. 1956-1957 ซึ่งสรุปวิเคราะห์จากสถิติสำมะโนประชากร ค.ศ. 1960 พบว่าทุกจังหวัดมีความสามารถดังกล่าวเพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรมีนักเรียนมาเรียนจริงและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่ามากกว่าเดิมร้อยละ 16 จังหวัดแม่ฮ่องสอน และนราธิวาส สามารถบังคับให้นักเรียนมาเรียนจริง และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าได้เพิ่มจากเดิมมากที่สุด และรองลงมาคือเพิ่มขึ้นร้อยละ 94 และ 90 ตามลำดับ ในด้านการเปลี่ยนตำแหน่งลำดับที่ของจังหวัด พบว่า 23 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งจัดอยู่ในกลุ่มปกติปานกลาง 25 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งลดต่ำลง และอีก 23 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งดีขึ้น ($p < .05$)

2.5 เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนตำแหน่งลำดับที่ของความสามารถในการเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียน และความสามารถในการบังคับให้นักเรียนมาเรียนจริง

จนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ปีสำมะโนประชากร 1970 ของจังหวัดต่าง ๆ พบว่า 27 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งอยู่ในกลุ่มปกติปานกลาง 29 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งดีขึ้น และอีก 25 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งลดต่ำลง ซึ่งส่วนมากเป็นจังหวัดในภาคใต้ ($p < .05$)

3. ประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาแก่ประชากร

3.1 สถิติการเข้าเรียนและการมาเรียนของนักเรียนปีสำมะโนประชากร 1970 ได้ชี้ให้เห็นว่าปกติรัฐบาลมีประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาแก่ผู้เข้าเรียน ได้เรียนจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ร้อยละ 75.32 มีภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงภาคเดียวที่มีประสิทธิภาพดังกล่าวสูงกว่าปกติ ส่วนภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลางมีประสิทธิภาพดังกล่าวต่ำกว่าปกติ ตามลำดับ ในระดับจังหวัดปรากฏว่าจังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม มีประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาแก่ผู้เข้าเรียน ได้เรียนจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าได้สูงสุด และรองลงมาตามลำดับคือร้อยละ 91.70, 91.31 และ 90.87 ในขณะที่จังหวัดซึ่งเป็นนครหลวงคือ พระนครและธนบุรี มีประสิทธิภาพดังกล่าวต่ำสุด และรองขึ้นมาคือสามารถให้บริการการศึกษาแก่ผู้เข้าเรียน ได้เรียนจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าได้เพียงร้อยละ 37.36 และ 39.51 ตามลำดับ

3.2 เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพดังกล่าวในปีสำมะโนประชากร 1970 นี้กับปีสำมะโนประชากร 1960 พบว่าทุกจังหวัดมีประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาแก่ผู้เข้าเรียนได้เรียนจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าสูงขึ้นกว่าเดิม โดยเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรสูงขึ้นจากเดิมร้อยละ 12 จังหวัดปัตตานีมีการเพิ่มของประสิทธิภาพดังกล่าวมากที่สุดคือร้อยละ 68 ในด้านการเปลี่ยนตำแหน่งลำดับที่ของจังหวัด พบว่า 26 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งจัดอยู่ในกลุ่มปกติ ปานกลาง 20 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งดีขึ้น และอีก 25 จังหวัดมีการเปลี่ยนตำแหน่งลดต่ำลง ($p < .05$)

ผลงานการให้บริการการศึกษาภาคบังคับแก่ประชากรในวัยเรียน ในด้านการเข้าเรียน การมาเรียน และประสิทธิภาพทางการศึกษาของภูมิภาคและจังหวัดมีสำมะโนประชากร 1970 ตลอดจนผลการเปรียบเทียบกับผลงานดังกล่าวในปีสำมะโนประชากร 1960 ได้ประมวลสรุปให้เห็นเด่นชัดขึ้นในตารางที่ 21 ($p < .05$) มี 6 จังหวัดที่มีค่าเรโชทั้ง 6 ค่า และ

ตารางที่ 21 การเข้าเรียน การมาเรียนและประสิทธิภาพทางการศึกษาปีสำมะโนประชากร 1970 และผลการเปรียบเทียบกับปีสำมะโนประชากร 1960 จำแนกตามรายจังหวัดและภูมิภาค

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียน ปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
ภาคกลาง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
กาญจนบุรี	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	คงที่	คงที่
จันทบุรี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	ลดลง	ลดลง	คงที่
ฉะเชิงเทรา	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	ลดลง	ลดลง	ลดลง
ชลบุรี	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง
ชัยนาท	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	คงที่	ดีขึ้น
ตราด	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
ธนบุรี	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	คงที่	คงที่	ลดลง
นครนายก	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง
นครปฐม	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลงที่	ลดลง	ลดลง	ลดลง
นนทบุรี	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
ปทุมธานี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง
ประจวบคีรีขันธ์	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	ลดลง	ลดลง	ลดลง
ปราจีนบุรี	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น
พระนคร	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ดีขึ้น	ลดลง	คงที่	ลดลง
อยุธยา	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	ลดลง	ลดลง	ลดลง
เพชรบุรี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	คงที่	คงที่	ลดลง
ระยอง	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น
ราชบุรี	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ลดลง
ลพบุรี	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ดีขึ้น	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น
สมุทรปราการ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ลดลง	ลดลง	ลดลง
สมุทรสงคราม	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	ดีขึ้น	ลดลง	ลดลง	ลดลง
สมุทรสาคร	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ดีขึ้น	ลดลง	ลดลง	ลดลง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
สระบุรี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น
สิงห์บุรี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	ลดลง	ลดลง	ลดลง
สุพรรณบุรี	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	คงที่	ดีขึ้น
อ่างทอง	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	คงที่	ลดลง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สูง	สูง	สูง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
กาฬสินธุ์	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
ขอนแก่น	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ดีขึ้น	คงที่	คงที่	คงที่
ชัยภูมิ	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	คงที่	ดีขึ้น
นครพนม	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	ลดลง	ดีขึ้น
นครราชสีมา	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น
บุรีรัมย์	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	คงที่	ดีขึ้น
มหาสารคาม	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
ร้อยเอ็ด	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
เลย	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
ศรีสะเกษ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
สกลนคร	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
สุรินทร์	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
หนองคาย	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	คงที่	คงที่	ดีขึ้น
อุดรธานี	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	คงที่	คงที่	ดีขึ้น
อุบลราชธานี	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ลดลง	ลดลง	ลดลง	คงที่
<u>ภาคเหนือ</u>	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
กำแพงเพชร	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
เชียงราย	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
เชียงใหม่	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ลดลง	คงที่

ตารางที่ 21

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
ตาก	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
นครสวรรค์	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	คงที่	ดีขึ้น
น่าน	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	ลดลง	ดีขึ้น
พิจิตร	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
พิษณุโลก	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น
เพชรบูรณ์	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
แพร่	สูง	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	คงที่	ลดลง	ลดลง	คงที่
แม่ฮองสอน	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
ลำปาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	คงที่
ลำพูน	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	คงที่	ลดลง	ลดลง	ดีขึ้น
สุโขทัย	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
อุตรดิตถ์	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ลดลง	คงที่	ดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพัทธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่ของการมาเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
อุทัยธานี	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
ภาคใต้	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี
กระบี่	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
ชุมพร	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ลดลง
ตรัง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	คงที่	คงที่	ลดลง
นครศรีธรรมราช	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ลดลง
นราธิวาส	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่
ปัตตานี	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	ดีขึ้น	คงที่
พังงา	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	คงที่	ลดลง
พัทลุง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ลดลง
ภูเก็ต	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	ดีขึ้น	ลดลง	คงที่	ลดลง
ยะลา	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	คงที่	คงที่	คงที่

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จังหวัด	ค่าเรโชปี 1970			ค่าร้อยละสัมพันธ์ของปี 1970 บนฐานปี 1960			เปรียบเทียบอันดับที่ปี 1960 และ 1970			เปรียบเทียบอันดับที่มาของการเรียนและการเข้าเรียนปี 1970
	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	เข้าเรียน	มาเรียน	ประสิทธิภาพ	
ระนอง	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	ลดลง	คงที่	คงที่	ลดลง
สงขลา	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	คงที่	ลดลง	คงที่
สตูล	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	คงที่	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น
สุราษฎร์ธานี	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	สูง	สูง	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ดีขึ้น	ลดลง

หมายเหตุ

สูง = ปกติหรือสูงกว่าปกติ
ต่ำ = ต่ำกว่าปกติ
คงที่ = ปกติ
ลดลง = ต่ำกว่าปกติ
ดีขึ้น = สูงกว่าปกติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเปลี่ยนตำแหน่งที่วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกันเป็นปกติ และสูงกว่าปกติทุกค่า คือ จังหวัดบุรีรัมย์ เลย ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุดรธานี และสุโขทัย มี 3 จังหวัดที่มีเรโช ต่ำกว่าปกติเกือบทุกค่า ยกเว้นเรโชการเข้าเรียนค่าเดียว คือจังหวัดชลบุรี นนทบุรี และธนบุรี

การอภิปรายผลการวิจัย

ปีสำมะโนประชากร 1970 ประชากรส่วนใหญ่เริ่มเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 เมื่ออายุ 7 ปี และเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 เมื่ออายุ 11 ปี ประชากรที่ยังไม่ได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ปกติวิสัยนี้ ได้ไปเข้าเรียนในปีต่อไป จากข้อค้นพบคือประชากรอายุ 14 และ 15 ปี ร้อยละ 4.93 และ 5.93 ตามลำดับ ยังไม่ได้มาเข้าเรียน ทั้ง ๆ ที่มีอายุเกือบพ้นเกณฑ์บังคับแล้ว จึงคาดหมายว่าประชากรกลุ่มนี้ คงเป็นพวกที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องมาเข้าเรียน เพราะมีความบกพร่องทางกาย ทางจิตใจ เป็นโรคติดต่อ หรือมีที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนเกินไป ประชากรอายุ 19 ปี ซึ่งเป็นผู้ใหญ่พ้นเกณฑ์บังคับให้เข้าเรียนแล้ว กลับมีจำนวนผู้เรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า มากกว่าหมวดอายุอื่นใดทั้งหมด จึงคาดว่าคงเป็นเพราะ มีการขยายการศึกษาผู้ใหญ่ออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้มีจำนวนผู้ใหญ่ที่เรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่ามีปริมาณเพิ่มขึ้น

สถิติจำนวนประชากรในวัยเรียนที่ได้ลงทะเบียนเข้าเรียน ได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมทุกปี ในปีสุดท้ายที่มีข้อมูลวิเคราะห์ได้คือ ค.ศ. 1963 มีประชากรในวัยเรียนลงทะเบียนเข้าเรียนถึงร้อยละ 95.07 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดีน่าพอใจ ผลนี้เป็นดัชนีชี้ถึงความสำเร็จในการเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้ลงทะเบียนเข้าเรียน แต่ผลงานด้านการบังคับให้นักเรียนต้องมาเรียนจริง จนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 นั้น ยังอยู่ในระดับไม่ดีนักในปี ค.ศ. 1962 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีข้อมูลวิเคราะห์ได้ มีนักเรียนมาเรียนจริงและเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่าเพียงร้อยละ 71.57 ของประชากรในวัยเรียน แสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนไม่ได้มาเรียนจริง หรือมาเรียนไม่สม่ำเสมออาจเกิดการสอบตก และออกกลางคันไปในที่สุด ซึ่งในทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า และรัฐบาลต้องหาทางแก้ไขโดยรีบด่วน

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งคือ จำนวนประชากรในวัยเรียนที่ลงทะเบียนเข้าเรียนและจำนวนนักเรียนที่ได้มาเรียนจริง จนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 หรือเทียบเท่า ในปีที่สามารถ

สรุปวิเคราะห์ได้จากสำมะโนประชากร ปี ค.ศ. 1960 และ 1970 ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติปีสำมะโนประชากร 1970 จะได้ตามากกว่าปีสำมะโนประชากร 1960 เล็กน้อยตามกันทุกปี ผลเช่นนี้อาจมีสาเหตุมาจากมีการขยายการศึกษาผู้ใหญ่ออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้มีจำนวนผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษามีปริมาณเพิ่มขึ้นจากเดิม

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคกลางซึ่งเป็นภาคที่เจริญที่สุด กลับมีผลงานการเกณฑ์ประชากรในวัยเรียนให้เข้าเรียน การบังคับให้นักเรียนได้มาเรียนจริงจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 และประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาภาคบังคับแก่ประชากร ต่ำกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลนี้อาจมีสาเหตุมาจากภาคกลางเป็นเขตที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เด็กจึงมักไปทำงานกัน จังหวัดพระนครและธนบุรีซึ่งเป็นเขตนครหลวง และเป็นศูนย์กลางของความเจริญทั้งหลาย กลับมีประสิทธิภาพในการให้บริการการศึกษาแก่ประชากรในวัยเรียนต่ำที่สุด สาเหตุของผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะในสองจังหวัดนี้มีประชากรหนาแน่นมาก ก่อให้เกิดปัญหาที่สลับซับซ้อน ซึ่งดึงความสนใจเด็กไปในทางอื่น ๆ ได้ ทำให้มีโอกาสหนีเรียนได้มาก หรือ ผู้ปกครองต้องการแรงงานเด็กในการช่วยประกอบอาชีพ

หลายจังหวัดในเขตภาคเหนือและภาคใต้ เช่น แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ น่าน ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีผลงานการให้การศึกษาภาคบังคับแก่ประชากรในวัยเรียนต่ำ ซึ่งอาจเป็นเพราะประชากรของจังหวัดเหล่านี้มีเชื้อชาติ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษา แตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น ประชากรในเขตจังหวัดภาคใต้คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมักนิยมส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาอบรมทางศาสนามากกว่าการส่งเข้ารับการศึกษาอบรมในโรงเรียนทั่วไป ประชากรในเขตภาคเหนือเช่น ชาวเขา มีปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่สะดวกต่อการเดินทางไปโรงเรียน มีปัญหาในเรื่องภาษาซึ่งจะช่วยสื่อความหมายระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ครูสอนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในเขตภาคเหนือและภาคใต้บางจังหวัด มีอุตสาหกรรมท้องถิ่นแพร่หลาย เด็กจึงมักไปทำงานเพื่อช่วยลดภาระผู้ปกครองในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวมากกว่าที่จะไปโรงเรียน

โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่คงจะได้ช่วยเปิดโอกาสให้ประชากรได้เรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากขึ้น และขยายอายุสูงขึ้นถึง 19 ปี แม้ว่าประชากรที่มีเหตุจำเป็นไม่สามารถเรียนสำเร็จประถมปีที่ 4 ในวัยบังคับ ก็อาจเรียนสำเร็จได้ในโอกาสต่อมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่สนใจปัญหานี้คือ

1. เรโชการเข้าเรียนซึ่งเป็นผลของการวิจัยนี้ วิเคราะห์ได้จากจำนวนประชากรที่เรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 1 ประชากรที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 1 ได้ถูกแจงนับเข้าในกลุ่มประชากรที่ไม่มีการศึกษา หรือไม่ได้ลงทะเบียนเข้าเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง ทำให้ผลการวิจัยนี้มีข้อจำกัดเพิ่มขึ้น โดยเหตุนี้เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของการวิจัยคราวต่อไป ควรจะได้นำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากรที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมปีที่ 1 มาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์หาเรโชการเข้าเรียนด้วย

2. การวิเคราะห์สถิติการเข้าเรียนของประชากรไทย ถ้าได้แยกศึกษาตามเพศและภาคการศึกษาเพิ่มขึ้น จะทำให้มองเห็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากเพศว่ายังคงมีปรากฏอยู่หรือไม่ และถ้าแยกศึกษาตามภาคการศึกษาแล้ว จะทำให้มองเห็นภาพผลงานการจัดการศึกษาภาคบังคับของแต่ละภาคการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานจัดการศึกษาภาคบังคับ ในแต่ละภาคการศึกษาต่อไป

3. ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการขยายการศึกษาภาคบังคับออกเป็น 7 ปี ตามข้อตกลงในแผนการาจี เมื่อประเทศไทยสามารถดำเนินงานขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปเป็น 7 ปีได้ทั่วราชอาณาจักรแล้ว ควรได้มีการประเมินผลพระราชบัญญัติการขยายการศึกษาภาคบังคับออกเป็น 7 ปีนี้ และประเมินผลงานการจัดการศึกษาภาคบังคับระดับจังหวัดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาทั้งระดับประเทศและระดับจังหวัดต่อไป